

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ №5

София, 17 май 1995 г.

(обн., ДВ, бр. 62 от 11 юли 1995 г.)

Конституционният съд в състав:

Председател: Асен Манов

Членове: Младен Данаилов

Иван Григоров

Милчо Костов

Пенчо Пенев

Цанко Хаджистойчев

Тодор Тодоров

Станислав Димитров

Александър Арабаджиев

Димитър Гочев

Георги Марков

при участието на секретар-протоколита Гергана Иванова в закрито заседание, проведено на 17 май 1995 г., разгледа конституционно дело № 3 от 1995 г., докладвано от съдията Иван Григоров.

Конституционният съд е сезиран по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

Делото е образувано на 8 март 1995 г. по искане на 48 народни представители от 37-о Народно събрание за установяване противоконституционност на текстове от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание (ПОДНС) (ДВ, бр. 13 от 1995 г.). Групата

депутати поддържат, че са противоконституционни следните разпоредби от ПОДНС:

Член 18, ал. 2, т. 2 и 3 и ал. 4, чл. 72, 95, чл. 105, ал. 3, 9, 10 и 11, както и всички алинеи по този текст на чл. 105, в които се говори за "достатъчно доказателства" от ПОДНС.

С определение от 14 март 1995 г. Конституционният съд е допуснал искането и е конституирал като заинтересувани страни президента, Народното събрание, Министерския съвет, Висшия съдебен съвет и главния прокурор. На страните е дадена възможност в 14-дневен срок да представят писмени становища и доказателства. Същият срок е даден и на подателите на искането за представяне на допълнителни становища. Съдът е изискал от Народното събрание стенографските протоколи за приемането на ПОДНС.

По делото е представено становище от Народното събрание (приложено към к.д. № 2 от 1995 г.), с което се поддържа, че възраженията по посочените текстове на ПОДНС са несъстоятелни, тъй като те не противоречат на Конституцията. Получено е становище и от Висшия съдебен съвет, с което се подкрепя искането на групата депутати за обявяване на противоконституционност на част от текстовете на ПОДНС. Главният прокурор на републиката в своето становище също поддържа, че част от атакуваните текстове на ПОДНС, предмет на настоящото дело, са противоконституционни.

За да се произнесе по направеното искане, Конституционният съд взе предвид следното:

1. По чл. 18, ал. 2, т. 2 ПОДНС

Съгласно този текст на правилника Комисията по парламентарна етика обсъжда и дава становище по обвинения, които уличават народен представител в корупция.

Конституционният съд намира, че в тази част искането е неоснователно.

В допълнителното становище на народните представители, сезирали Конституционния съд, правилно е отбелязано, че "становището на комисията не може в никаква степен да има значение за съдебната власт". Това е вярно и опровергава основанието, на което е поискано установяване противоконституционност на посочената разпоредба от ПОДНС, в смисъл, че въпросната функция на комисията противоречи на принципа на разделението на властите, установен в чл. 8 от Конституцията, тъй като навлиза в сфера, в която компетентни единствено са органите на съдебната власт.

Самото основание на искането излиза от невярната предпоставка, че осъществяването на действия, които съставляват корупция, означава извършване на престъпление по Наказателния кодекс, т. е. че различните форми на корупция съответстват на различни състави на престъпления по Наказателния кодекс. Това твърдение не държи сметка, на първо място, за наличието на т. 4 в ал. 2 на чл. 18 ПОДНС - според която същата комисия "обсъжда и дава становища по обвинения, които уличават народния представител в грубо нарушаване на конституционния и законов ред, предпоставящо възбуждане на наказателно преследване". Наличието и на такова правомощие означава, че функциите на комисията по т. 2 са различни от тези по т. 4, т.е. че деянията, които визира т. 2, не са непременно престъпления, предпоставящи възбуждане на наказателно преследване, за които се отнасят. За ПОДНС, следователно, това са две отделни (и различни) групи деяния. Впрочем, това личи и от тълкуването на понятието "корупция", от което следва, че действия, които могат да бъдат окачествени като "корупция", не осъществяват във всеки отделен случай състав на престъпление по смисъла на Наказателния кодекс.

При положение, че същите действия съставляват и престъпление, обсъждането им от Комисията по парламентарна етика (дори от самия парламент), не представлява намеса в дейността на независимата съдебна власт. Вземането на становище по въпросните обвинения очевидно не е и не може да бъде задължително за правосъдните органи. Щом това е така, чрез него не се осъществява намеса в тяхната дейност.

Правомощията на комисията по парламентарна етика я определят като "комисия по статута на депутатите". Не могат да се намерят основания да се отрече на тази комисия възможността да следи за поведението на депутатите, което може и да не съставлява престъпление, но уронва престижа им на членове на законодателния орган.

От друга страна, недопускането на прояви на корупция от страна на народните представители е въпрос на поддържане на техния конституционноправен и морален статут. Не съществува пречка за този статут да се "грижи" и самото Народно събрание, включително и чрез своя нарочна комисия.

2. По чл. 18, ал. 2, т. 3 ПОДНС

Конституционният съд констатира, че по този въпрос се е произнесъл с решение по к.д. № 2 от 1995 г. и по тези съображения производството по делото в тази му част следва да бъде прекратено.

3. По чл. 18, ал. 4 ПОДНС

И по това искане съдът констатира, че по този въпрос се е произнесъл по к.д. № 2 от 1995 г. и по тези съображения следва да прекрати производството по делото в тази му част.

4. По чл. 72 ПОДНС

Твърденията са за нарушение на чл. 101 от Конституцията (в искането е посочен чл. 101, ал. 1), а становището от 27 март 1995 г. - чл. 101, ал. 2 от Конституцията.

Според искането Народното събрание приема повторно върнатия от президента закон с две гласувания, както предвижда чл. 88, ал. 1 от Конституцията. Връзката, която се посочва между двете конституционни разпоредби, и изводите, които се правят в тази насока, са неприемливи.

Двете разпоредби уреждат различни хипотези. Член 88, ал. 1 от Конституцията има предвид гласуването на законопроектите, което според изричната му разпоредба трябва да бъде на две четения. Член 101 от Конституцията е специален закон спрямо чл. 88, ал. 1. Член 101 от Конституцията се отнася за друго - отлагателното вето на президента. Президентът, когато упражни това свое правомощие, връща приет от Народното събрание закон, който с връщането не става законопроект. Този текст от Конституцията е форма на участие на държавния глава в законодателния процес в неговия заключителен стадий. Дотолкова, доколкото тази разпоредба препраща към чл. 88, ал. 3 от Конституцията, то е единствено за срока и в това се заключава връзката между двата конституционни текста.

Не е без значение да се изтъкне, че създателите на Конституцията са имали такова разбиране. Това е така, защото наскоро след приемането ѝ те са гласували решение от 20 август 1991 г. за процедурни правила по чл. 101, ал. 2 от Конституцията (ДВ, бр. 71 от 1991 г.). Член 2 от тях гласи, че повторното приемане на закона или на отделни текстове от него се извършва на едно четене. Това правило е възпроизведено в чл. 72 ПОДНС.

При това положение разпоредбата на чл. 72 ПОДНС не е противоконституционна.

5. По чл. 95 ПОДНС

Този текст предвижда Народното събрание и съответната комисия да могат да задължат длъжностно лице или гражданин да се яви и да отговаря на поставените въпроси. Твърди се, че тази разпоредба на ПОДНС

противоречи на чл. 8 от Конституцията за разделение на властите. Освен това се поддържа, че с оглед на посочената разпоредба от Конституцията не биха могли Народното събрание и съответната комисия да могат да задължават длъжностно лице или гражданин да се явява в законодателната институция. Конституционният съд, обсъждайки направените от страните доводи, приема, че Народното събрание с оглед на своите правомощия на върховна власт може да разпорежи всеки български гражданин или длъжностно лице, независимо от неговия ранг, да се явява пред парламента. В този смисъл атакуваният текст от ПОДНС не е в противоречие с Конституцията. Конституционният съд обаче е задължен в мотивите на настоящото решение да отбележи, че с оглед разделението на властите по смисъла на чл. 8 от Конституцията от кръга на лицата, по отношение на които Народното събрание или съответната комисия могат да задължат длъжностното лице да се яви и да отговори на поставени въпроси, следва да отпаднат: президентът, вицепрезидентът, конституционните съдии и всички магистрати. Конституционният съд приема, че атакуваният текст от ПОДНС не противоречи на Конституцията и затова не го обявява за противоконституционен, но счита, че в мотивите на настоящото решение императивно следва да бъдат посочени лицата, по отношение на които този текст не се прилага.

6. Член 105, ал. 9, 10 и 11 ПОДНС

Конституционният съд по тези текстове мотивирано се е произнесъл по к.д. № 2 от 1995 г. и производството по същите трябва да бъде прекратено.

7. По чл. 105, ал. 3 ПОДНС

Конституционният съд приема, че искането на народните представители за обявяване на противоконституционност на този текст е основателно. Това се отнася и до всички алинеи на чл. 105, в които се говори за "доказателства". Съображенията на Конституционния съд са следните:

разпоредбата на чл. 105, ал. 3 относно "достатъчни доказателства" противоречи на принципа на разделение на властите. Дали доказателствата по едно предполагаемо престъпление, и то "тежко", са достатъчни или не, може да прецени само съдебната власт. Правилно е да се употреби изразът "достатъчно данни", тъй като "данните" са нещо, което в по-малка степен може да се приеме, че предрешава въпроса дали е извършено едно деяние или не. Да се преценява, че имунитетът на един народен представител може да бъде свален след преценка на парламента за наличие на "достатъчно доказателства", означава да се възложи на Народното събрание и съответно на Комисията по парламентарна етика да събира доказателства или най-малко да преценява доказателствата, представени от прокуратурата. Наказателно-процесуалният термин "доказателства", и то събрани по съответно предвидения в наказателния процес ред, са понятия от наказателната процедура, т. е. не могат да бъдат събирани и интерпретирани от орган извън съдебната власт и преди възбуждане на наказателно преследване. Приемането на противното според Конституционния съд противоречи на конституционно уреденото разделение на властите - чл. 8 от Конституцията.

По изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България Конституционният съд

Р Е Ш И:

Обявява за противоконституционни всички алинеи по чл. 105 ПОДНС в частта им относно изразите "достатъчно доказателства" и "доказателства".

Отхвърля искането на групата от 48 народни представители за обявяване противоконституционността на чл. 18, ал. 2, т. 2, чл. 72 и 95 ПОДНС.

Прекратява производството по делото за обявяване на противоконституционност на чл. 18, ал. 2, т. 3 и ал. 4 и по чл. 105, ал. 9, 10 и 11 ПОДНС.

Председател: Асен Манов